

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีว่าสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เป็นต่อการดำรงอยู่ของประเทศอย่างมั่นคง และสามารถเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว คือการที่ประชากรในประเทศมีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา หากประเทศใดมีประชากรที่มีคุณภาพ มีความสามารถทางสติปัญญา มีสุขภาพ ทางกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความสามัคคี เสียสละ มีความมานะอดทน มีระเบียบวินัย ประเทศนั้นย่อมมีกำลังคนที่พร้อมต่อการพัฒนาและรักษาความมั่นคงประเทศ พร้อมทั้งจะตั้งรับ และปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกระดับทั้งภายในและภายนอกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันหากประเทศใดมีประชากรที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ สมรรถภาพ ร่างกายอ่อนแอ ขาดความเสียสละ ไร้ความสามัคคีและความมีระเบียบวินัยแล้ว ย่อมจะนำมาซึ่ง ความด้อยประสิทธิภาพในการทำงานและการดำเนินชีวิตของประชาชน และจะยังผลให้ประเทศ นั้น ๆ อ่อนแอและเสื่อมโทรมไปในที่สุด กีฬาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนา คุณภาพประชากรของประเทศทั้งในด้านสุขภาพพลานามัยทางกาย จิตใจ และสังคม การเล่นกีฬาจะ เอื้ออำนวยให้ประชากรในชาติสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและมีสุขภาพดี เป็นกำลังสำคัญในการมี ส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างประเทศชาติให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความมั่นคง และพร้อมที่จะพัฒนา ในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2533 : 5) เพราะในการเสริมสร้าง ความมั่นคงของชาตินั้น ต้องอาศัยการพัฒนาในด้านต่างๆมาร่วมด้วย ไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน การทหารแต่เพียงอย่างเดียว อาจกล่าวได้ว่าหากประเทศชาติไม่มีการพัฒนาแล้วก็จะไม่มีความ มั่นคงของชาติเช่นกัน (กองบัญชาการทหารสูงสุด, กรมยุทธศึกษา, ม.ป.ป. : 61) ดังนั้นการที่จะ เสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และการพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญรุ่งเรืองทางหนึ่งคือ การ พัฒนาคุณภาพของคนหรือประชากรในชาตินั้นเอง คุณค่าของการกีฬามีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ ของคน คุณภาพของคนที่ดีจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาประเทศและความมั่นคงของชาติ ดังคำ กล่าวที่ว่า “กีฬาพัฒนาคน คนพัฒนาชาติ” ซึ่งหากปราศจากการพัฒนาคนโดยการกีฬาแล้ว ประชากรของเราอาจจะกลายเป็น “คนหัวโต ตัวลีบ ใจแคบและเห็นแก่ตัวไปหมดก็ได้” (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2534 : 74) ผู้ที่เล่นกีฬาจะมีการพัฒนาทักษะการกีฬา สุขภาพพลานามัยและวินัยในตนเอง รวมทั้งสามารถที่จะเรียนรู้นิสัยและปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ มีความฉับไวสามารถแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้น นอกจากนี้การเล่นกีฬายังช่วยพัฒนาความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา เคารพในความยุติธรรม คำ

ตัดสินใจ มีความรู้จักอกคณัน มีความเชื่อมั่น มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย รู้จักตำแหน่งหน้าที่ บทบาทของตนเอง สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เล่นกีฬาจะสามารถถ่ายทอดคุณลักษณะเหล่านี้ ไปใช้ในสถานการณ์ของการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2535 : 2) สังคมโลกทั้งในอดีตและปัจจุบัน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกีฬา เพื่อพัฒนาชาติเป็นอย่างมาก ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างก็ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาทั้งที่จัดเป็นโครงการกีฬาเพื่อมวลชนและการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อความเป็นเลิศระดับต่าง ๆ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนกีฬามาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งความเป็นมาของการกีฬาหรือพลศึกษาในประเทศไทยเรานั้นริเริ่มในสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน แต่สันนิษฐานได้ว่าคงจะเกิดขึ้นมาพร้อมกับการเริ่มสร้างชาติไทย เพราะการออกกำลังกายเป็นความต้องการตามธรรมชาติตลอดชีวิตของมนุษย์ ในสมัยโบราณคนไทยใช้การกีฬาเพื่อความอยู่รอด และการสงคราม เพราะสภาพแวดล้อมทำให้คนสมัยนั้นต้องออกกำลังกายในการหาอาหาร ต่อสู้กับสัตว์ร้าย ต่อสู้กับธรรมชาติ ป้องกันตนเอง รวมทั้งต้องทำสงครามด้วยกิจกรรมกีฬาที่ใช้สำหรับการออกกำลังกาย เช่น การวิ่ง การเดินทางไกล การกระโดด การกระโจน ขว้างปา ฟัน ฟัน ว่ายน้ำ เป็นต้น เมื่อเข้ามาสู่ช่วงสมัยที่ต้องมีการทำสงครามกันทั้งในลักษณะของการรุกราน และตั้งรับ การกีฬาจะมีบทบาทในทางการทหารและความมั่นคงของรัฐเป็นอย่างมาก ในการฝึกฝนฝีมือของไพร่พลให้มีความชำนาญ แข็งแกร่งตั้งแต่ในยุคกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งมีกิจกรรมกีฬาได้แก่ ศิลปะการป้องกันตัว การใช้อาวุธ เช่น ดาบสองมือ กระบี่ หอก มีด ไม้พลอง ง้าว ธนู ปืน โล่ คัง ฯลฯ รวมทั้งการใช้อาวุธประกอบพาหนะช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีกิจกรรมการละเล่นที่เป็นกีฬาซึ่งใช้เพื่อผ่อนคลายความเครียด เพื่อความสนุกสนาน พักผ่อนหย่อนใจ อีกหลายอย่างเกิดขึ้นมาอันได้แก่ ตะกร้อ แข่งเรือ แข่งว่าว เต็นระบำ (เป็นกีฬาประเภทกิจกรรมเข้าจังหวะ) การล่าสัตว์ มวยปล้ำ มวยไทย กระบี่กระบอง ซิมา แข่งรถม้า ไม้หึ่ง ไม้จ้ำ ตีคลี สะบ้า เป็นต้น (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร, 2538 : 1-12)

การกีฬาสสมัยใหม่ของประเทศไทยเริ่มต้นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มมีการนำกีฬาสากลจากต่างประเทศอันได้แก่ ฟุตบอลเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก (เดชา การบุตร, 2510 : 94) พระองค์ทรงโปรดการกีฬาเป็นอย่างมาก และสนับสนุนให้มีการเล่นกีฬาทั้งในหมู่พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังเริ่มมีกีฬาสากลเข้ามาในประเทศไทยอีกหลายประเภท เช่น รักบี้ฟุตบอล ยูโด บาสเกตบอล กอล์ฟ ยิมนาสติก โปโล ฮอกกี เป็นต้น มีการจัดแข่งขันกีฬาอย่างเป็นทางการขึ้นเป็นครั้งแรกของ

ประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2440 ด้วย ต่อมาในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงโปรดการเล่นกีฬาเช่นกัน ทรงเล่นเทนนิส แบดมินตัน ฟุตบอล ทรงโปรดเกล้าให้ ก่อตั้งสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2459 นอกจากนี้พระองค์ยังสนับสนุน กิจกรรมลูกเสือ เสือป่าซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพกาย จิตใจ พัฒนาสติปัญญาส่งเสริมความเป็นผู้นำ และการเสียสละต่อส่วนรวมและประเทศชาติอีกด้วย ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการสนับสนุนการกีฬาเช่นเดียวกับรัชสมัยก่อนหน้า โดยพระองค์ทรงมีกีฬาที่โปรดปราน คือ กอล์ฟ สควอช เทนนิส พายเรือ และว่ายน้ำ กิจกรรมด้านการกีฬาและพลศึกษา มุ่งเน้นไปที่การก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม แข่งขันกีฬาเพื่อความสนุกสนาน ให้ก่อเกิดคุณธรรม 4 ประการ คือ ความองอาจ กล้าหาญ ความสามัคคี ความมีน้ำใจและความอดกลั้น มากกว่าการแข่งขันกีฬาเพื่อชิงความเป็นเลิศ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร พระองค์ก็ยังคงทรงสนับสนุนการกีฬาของชาติ อย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากที่พระองค์ทรงสละราชสมบัติ เมื่อปี พ.ศ. 2477 แล้ว พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองราชย์ต่อมา ในรัชสมัยนี้มีการส่งเสริมการกีฬากันมากขึ้น โดยบรรจุในหลักสูตรการเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อีกทั้งพระองค์เองก็โปรดปรานการกีฬาหลายอย่างเช่น กระเชี่ยงเรือ ว่ายน้ำ สกีนน้ำแข็ง เป็นต้น ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันได้เสด็จขึ้นครองราชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา พระองค์เป็นกษัตริย์ที่ทรงเป็นนักกีฬาอย่างแท้จริง ทรงโปรดปรานกีฬา เทนนิส แบดมินตัน ว่ายน้ำ สกีนน้ำแข็ง สกีนน้ำ เรือใบ โดยเข้าร่วมแข่งขันกีฬาแหลมทองครั้งที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2510 ในนามทีมชาติไทยและทรงชนะเลิศในการแข่งขันเรือใบประเภทโอเค ด้วยความที่พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในการกีฬามาก ทรงสนับสนุนและพระราชทานไฟพระฤกษ์ในการจัดการแข่งขันกีฬาเขตแห่งประเทศไทยครั้งที่ 1 ที่ต่อมาได้พัฒนามาเป็นกีฬาแห่งชาติ มีการส่งเสริมให้ประเทศไทยเข้าร่วมกิจกรรมกีฬากับนานาชาติ โดยเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการโอลิมปิกสากล เมื่อปี พ.ศ. 2493 เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติเป็นครั้งแรก คือ กีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 1 ที่ประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ. 2497 และเข้าร่วมกีฬาโอลิมปิกเกมส์เป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2495 ณ ประเทศฟินแลนด์ และเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาแหลมทองครั้งที่ 1 ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อมาพัฒนาไปสู่การเป็นกีฬาซีเกมส์ (ถนนมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร, 2538 : 17-235) จากนั้นประเทศไทยก็ได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในด้านขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาของประเทศนั้น ได้มีการมอบหมายให้กระทรวงธรรมการเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจในด้านนี้ตั้งแต่สมัยของรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งมีการก่อตั้งกรมพลศึกษา สังกัดกระทรวงธรรมการ ในปี พ.ศ. 2476 เพื่อเป็นหน่วยงาน

หลักของรัฐในการบริหารงานด้านการกีฬาและพลศึกษาของชาติ มีองค์การอิสระที่เข้าร่วมประสานในการจัดการแข่งขัน และเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ คือ คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 ต่อมารัฐบาล ซึ่งมี จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญของการกีฬาของชาติมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 5 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพซึ่งจะมีขึ้นในปี พ.ศ. 2509 จึงเห็นควรที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการดูแลภารกิจด้านการกีฬาโดยเฉพาะ ซึ่งก็คือองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (อสกท.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2507 (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร, 2538 : 103-235) ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 มีการก่อตั้งกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ขึ้นแทนองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (อสกท.) เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม และควบคุมการดำเนินกิจการกีฬาให้กว้างขวาง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2533 : 10) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เหมือนเดิม เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักของรัฐที่มีภารกิจรับผิดชอบการกีฬาของชาติ ตามกรอบนโยบายของรัฐบาล ซึ่งในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับกระทรวงเข้ามาดูแลภารกิจของรัฐด้านการกีฬาโดยตรงอันได้แก่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งการกีฬาแห่งประเทศไทย เปลี่ยนสังกัดจากสำนักนายกรัฐมนตรีมาอยู่ที่กระทรวงใหม่ และทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในภารกิจด้านการกีฬาของรัฐเช่นเดิม

สำหรับในด้านนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการกีฬา ได้เริ่มมีการแถลงต่อรัฐสภาเป็นครั้งแรกตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 โดยรัฐบาลที่มีพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นนายกรัฐมนตรี และมีการแถลงนโยบายเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนการกำหนดนโยบายการกีฬา ไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น ได้เริ่มตั้งแต่แผน ฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 -2524) เป็นต้นมาจนถึงฉบับปัจจุบัน คือฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)(คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520, 2525, 2530, 2535, 2540 และ 2545) แต่อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จนถึง ปีพ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นระยะเวลากว่า 50 ปี ยังไม่มีแผนแม่บทและนโยบายที่เป็นหลัก ในการส่งเสริมการกีฬาโดยเฉพาะ สำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน จึงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2531 -2539) ขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อเป็นแผนชี้นำสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือเป็นหลักและแนวทาง ในการดำเนินงานของหน่วยงานด้านกีฬา (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2531) ซึ่งจะสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2531 -2534) และฉบับที่ 7 (พ.ศ.2536 -2540) โดยต่อมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่

2 (พ.ศ.2540- 2544) และฉบับที่ 3 (พ.ศ.2545-2549) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางและระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.254- 2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) มากยิ่งขึ้น (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2540, 2545)

จะเห็นได้ว่าประเทศไทย ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ผู้มีอำนาจรัฐส่วนใหญ่ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการกีฬาไม่น้อยไปกว่าภารกิจด้านอื่นๆ ตลอดมา ตั้งแต่รัฐบาลคณะแรกจนกระทั่งจนถึงรัฐบาลคณะปัจจุบัน ซึ่งเป็นคณะที่ 54 (นนทพันธุ์ ภัคดิศคุณ แคน , 2543 และกวี วงศ์พูน , 2544) โดยมีนโยบายด้านการกีฬาในคำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาและมีประกอบไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา รวมทั้งได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ.2531 จนถึงปัจจุบันรวม 3 ฉบับ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติหลักในการกิจด้านการกีฬาของประเทศ

ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้ง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นมาดูแลภารกิจด้านการกีฬาของประเทศในภาพรวม ซึ่งรวมทั้งการกีฬาแห่งประเทศไทยด้วย โดยที่ผ่านมาเคยมีรัฐบาลหลายคณะพยายามที่จะจัดตั้งหน่วยงานระดับกระทรวง เพื่อดูแลภารกิจด้านการกีฬาแต่ไม่สำเร็จ จนกระทั่งมาถึงในสมัยของรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่มีการปฏิรูประบบราชการเข้ามาเป็นแรงผลักดันสำคัญ มีการจัดโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม บทบาทหน้าที่ ของส่วนราชการกันใหม่อย่างจริงจัง และมีการศึกษาข้อมูลโดย ซึ่งสามารถทำให้มองเห็นว่าภารกิจด้านการกีฬามีความสำคัญต่อประเทศ เป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะด้านของตัวเอง ต้องมีหน่วยงานระดับกระทรวงดูแลเป็นการเฉพาะ จึงจะมีการขับเคลื่อนได้ดี

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เบื้องหลังของภารกิจด้านกีฬาหรือการกำหนดนโยบายด้านการกีฬาของชาติ นอกเหนือไปจากเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับต่าง ๆ แล้ว ยังน่าจะมีเรื่องของความมั่นคงของชาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะภารกิจด้านการกีฬาจะถูกนำมาใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศชาติกันมากและตลอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในหน่วยทหารจะมีกิจกรรมด้านการกีฬาเพื่อเตรียมพร้อมในด้านความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจของกำลังพล เพื่อทำหน้าที่ป้องกันรักษาอธิปไตยของรัฐ กระทั่งในปัจจุบันในหน่วยทหารยังให้ความสำคัญกับการกีฬา ทั้งในด้านของกิจกรรม สถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ แม้ว่าสถานการณ์ของประเทศและของโลก ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งกระบวนการพัฒนาความมั่นคง ได้เปลี่ยนแปลงไปก็ตาม การกีฬาที่ยังถูกนำมาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติอีกเช่นกัน แต่มุ่งเน้นในด้านสังคมมากยิ่งขึ้น เช่น กีฬาเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน กีฬาเพื่อต้านภัยจากยาเสพติด ส่งเสริมให้ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นต้น การกำหนดนโยบายด้านการกีฬาของประเทศ

ไทยในช่วงเวลาผ่านมามักจะมาจากกลุ่มบุคคลที่เป็นชนชั้นนำทางการเมืองการปกครองเสียส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้นำที่มาจากกองทัพและระบบราชการ เพราะประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาล แบบอมาตยธิปไตยที่มีความเป็นเผด็จการสูง โดยเฉพาะเผด็จการทหาร มาในระยะเวลาที่ยาวนาน การกำหนดนโยบายทั้งด้านการกีฬาและด้านอื่น ๆ องค์กรหรือบุคคลจากฝ่ายต่าง ๆ มักจะมีบทบาทน้อย แต่เมื่อเวลาผ่านไปการเมืองการปกครองไทยพัฒนามาเป็นระบบที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น จึงอาจเป็นไปได้ว่าบทบาทของชนชั้นนำดังกล่าว ในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาจะเปลี่ยนแปลงไป

การศึกษาวิจัยเรื่องการเมืองในการกำหนดนโยบายด้านการกีฬาของประเทศไทยในครั้งนี้ ทางผู้วิจัยได้มองเห็นถึงความเป็นมาและความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมุ่งที่จะแสวงหาคำตอบที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์ในเชิงวิชาการและเชิงการบริหารกับทุกฝ่ายเกี่ยวข้อง รวมทั้งกับสังคมและประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬา
2. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการ และผู้กำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬา

ในประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาถึงบริบทของนโยบายสาธารณะ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย

4. เพื่อศึกษาถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทยกับการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย ในช่วงก่อนที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นนโยบายที่ถูกกำหนดในลักษณะตัวแบบชนชั้นนำ (elite model) ในขณะที่การกำหนดนโยบายด้านการกีฬาในประเทศไทยตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา เป็นนโยบายที่ถูกกำหนดในลักษณะตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป (incremental model) และตัวแบบกลุ่ม (group model)

2. การกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาในประเทศไทย มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความประสงค์ให้กีฬามีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ โดยที่ในช่วงเวลา ก่อนที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 มีความประสงค์ให้กีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคง

ด้านอธิปไตยของประเทศเป็นหลัก ในขณะที่ช่วงเวลา ตั้งแต่ที่มีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา มีความประสงค์ให้กีฬาช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคมเป็นหลัก

1.4. การดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาของประเทศไทยโดยมีการศึกษาวิจัยเอกสาร (documentary research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) รวมทั้งได้มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารของสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) มาใช้ร่วมการศึกษาวิจัยด้วย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการกีฬาของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ.2520 จนถึง พ.ศ. 2546

1.6 แหล่งข้อมูล

1. หนังสือ
2. เอกสารการวิจัย
3. วิทยานิพนธ์
4. บทความจากสารสาร / หนังสือพิมพ์
5. กฤตภาค จากหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์สยามกีฬา โลกกีฬา เดลินิวส์ ไทยรัฐ มติชนรายวัน คมชัดลึก ข่าวสด เป็นต้น
6. เอกสารประกอบการประชุม / สัมมนา / อบรม
7. เอกสารทางราชการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ประกาศ / คำสั่งของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทย
8. รายงานประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น
9. โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต

1.7 ที่มาของข้อมูล

1. สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศูนย์เอกสารประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยบูรพา
8. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
10. ห้องสมุดสภาวิจัยแห่งชาติ
11. ห้องสมุดรัฐสภา
12. ห้องสมุดสถาบันพระปกเกล้า
13. ศูนย์สารสนเทศ การกีฬาแห่งประเทศไทย
14. พิพิธภัณฑ์กีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย
15. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
16. กระทรวงศึกษาธิการ
17. กระทรวงมหาดไทย
18. กระทรวงกลาโหม
19. คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา สภาผู้แทนราษฎร
20. คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา วุฒิสภา
21. คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
22. สมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย
23. สมาคมนักข่าวและช่างภาพกีฬาแห่งประเทศไทย
24. สมาคมกีฬาสมัครเล่น ในความกำกับดูแลของการกีฬาแห่งประเทศไทย
25. สโมสร / ชมรมกีฬา ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

1.8 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลซึ่งจะเป็นผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ในขอบข่ายภาระงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ เช่น นักการเมือง ข้าราชการ พนักงานของรัฐ สื่อมวลชน บุคลากรในวงการกีฬา บุคลากรในภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านกีฬาในประเทศไทยจำนวนประมาณ 15-20 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกมาตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของงานวิจัยทั้งสมมติฐานที่ 1 และ 2 เพราะที่น่าจะเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามและสมมติฐานของงานวิจัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย ประธานคณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา สภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น และกลุ่มตัวอย่างที่มาจากภาคที่ไม่ใช่รัฐ (non-state) แต่อาจมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะตามที่ได้กล่าวไว้ในสมมติฐานที่ 1 โดยกลุ่มตัวอย่างของภาคที่ไม่ใช่รัฐนี้ เช่น นายกสมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย นายกสมาคมนักข่าวช่างภาพกีฬาแห่งประเทศไทย ประธานคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนผู้บริหารสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามไปยังทุกสมาคม เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาและด้านภารกิจของผู้บริหารสมาคมเหล่านี้ อนึ่งกลุ่มตัวอย่างอาจจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงบ้างตามความเหมาะสมในขั้นตอนของการเก็บข้อมูล

1.9 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม สัมภาษณ์เชิงลึกที่เกี่ยวข้อง การติดต่อสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุม สัมมนา การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม และแจกแบบสอบถามไปยังสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยทุกสมาคม รวม 53 สมาคม

1.10 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ จากการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) และจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์และเขียนเป็นรายงานผล ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทางผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาวิจัยออกเป็น 6 บท

1.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ได้ ดังนี้คือ

1. ทำให้ทราบถึงทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะทางด้านการกีฬา
2. ทำให้ทราบถึงกระบวนการ และผู้กำหนดกำหนดนโยบายสาธารณะทางด้านการกีฬาในประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงบริบทของนโยบายสาธารณะ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะทางด้านการกีฬาในประเทศไทย
4. ทำให้ทราบถึงความเกี่ยวข้องระหว่างกำหนดนโยบายสาธารณะทางด้านการกีฬาในประเทศไทยกับการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

1.12 คำนิยามสำคัญที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

นโยบายสาธารณะด้านการกีฬา หมายถึง นโยบายสาธารณะของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการกีฬาของชาติที่ถูกกำหนดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2546 ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด มติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี นโยบายด้านการกีฬาที่อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายด้านการกีฬาที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ เป็นต้น

ความมั่นคงด้านอธิปไตย หมายถึง ความมั่นคงของชาติที่มุ่งเน้นในด้านการป้องกันรักษาดินแดนและอธิปไตยของชาติให้ดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัยจากการรุกรานทั้งภายนอกและภายในประเทศ

ความมั่นคงด้านสังคม หมายถึง ความมั่นคงของชาติที่มุ่งเน้นในการอยู่ร่วมกันในสังคมของประชาชนด้วยความผาสุก มีความรักใคร่กลมเกลียว สมัคคีสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประชาชนมีความอยู่ดี กินดี มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ ลดความขัดแย้งกันลงมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า